

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องแนวทางการจัดบริการด้านการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการเพื่อมุ่งสู่การเป็นศูนย์บริการคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ชุดโครงการการสร้างเสริมเข้มแข็งทีมวิจัยขององค์กรคนพิการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบบริหารจัดการและระบบการจัดบริการของศูนย์บริการคนพิการที่ดำเนินการโดยศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการพญาไท กรุงเทพมหานคร ให้สามารถเป็นศูนย์บริการคนพิการที่จัดบริการด้านการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างคนพิการรุนแรง จำนวน 10 คนและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาคนพิการที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมายการทำงานจำนวนหนึ่ง ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่ที่ทำการวิจัยคือชุมชนชินเขตและชุมชนโกสุมรวมใจ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานครในการตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการจัดตั้งเป็นศูนย์บริการคนพิการด้านการดำรงชีวิตอิสระของศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการพญาไทฯ สามารถแยกออกเป็น 2 ส่วนหลักคือส่วนของผู้ที่กำหนดนโยบายในระดับเขตพื้นที่กรุงเทพ ที่ภาพรวมยังขาดความเข้าใจและความตระหนักในการนำเอาแนวนโยบายด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรด้านคนพิการหรือองค์กรอื่นใดสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบบริการคนพิการผ่านการจัดตั้งเพื่อเป็นศูนย์บริการคนพิการให้ได้อย่างแท้จริง ในส่วนของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่คือศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการพญาไทฯ เองความพร้อมด้านการบริหารจัดการองค์กรและการจัดบริการเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านและเปรียบเทียบกับภาระงานสามารถแยกออกเป็นรายละเอียดได้ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการองค์กร โดยเฉพาะด้านบุคลากร ปัจจุบันมีคณะทำงานที่สามารถปฏิบัติงานได้ไม่เพียงพอต่อการทำงานมีเพียง 2 คน ที่ผ่านการอบรมด้านการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการจากสภาศูนย์การดำรงชีวิตอิสระแห่งประเทศไทย ส่วนคณะทำงานใหม่อีก 3 คน แม้จะมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานแต่ก็ยังขาดทักษะการทำงานในด้านการดำรงชีวิตอิสระและมีระดับการศึกษาที่ค่อนข้างแตกต่างทำให้ขาดความมั่นใจ ไม่กล้าตัดสินใจรวมถึงภาระงานเดิมขององค์กรที่มีมาก การใช้งบประมาณเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมซึ่งปกติได้รับจากผู้สนใจในแนวคิดและร่วมบริจาคงบประมาณให้มาดำเนินการก็ลดน้อยลงไปตามสัดส่วนความจำเป็นในแต่ละกิจกรรม ส่งผลให้ระบบบริหารจัดการองค์กรโดยรวมขาดประสิทธิภาพ

2. ด้านการจัดบริการแม้ว่าจะมีฐานการทำงานเดิมอยู่แล้วก็ตามแต่พบว่าบริการที่สามารถทำได้ดีและต่อเนื่องด้วยตัวของศูนย์ฯ เองคือการจัดบริการการให้บริการข้อมูลข่าวสารและการส่งต่อและบริการการพิทักษ์สิทธิ เนื่องจากคณะทำงานของศูนย์ฯ สามารถให้บริการได้ทุกคนและทุกคนมีขีดความสามารถด้านนี้เป็นอย่างดีรวมถึงการใช้เครือข่ายความร่วมมือมาสนับสนุนบริการนี้ ส่วนการให้บริการการให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อนขณะนี้

คณะทำงานของศูนย์ฯ สามารถให้บริการได้เฉพาะผู้ที่ผ่านการอบรมการให้คำปรึกษาอันเพื่อนตามหลักสูตรสภา
ศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการแห่งประเทศไทยซึ่งมีเพียง 2 คนเท่านั้น โดยรวมยังไม่สามารถจัดบริการ
ด้านนี้ได้ครบตามเป้าหมายของการแผนการทำงาน สำหรับบริการที่สามารถทำได้แต่ต้องได้รับการสนับสนุนที่
เพียงพอ เหมาะสมและต่อเนื่องจากส่วนงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยการจัดบริการผู้ช่วยคนพิการ (Personal
Assistant: PA) และการจัดบริการการฝึกทักษะสำหรับคนพิการ (Independent Living Training Program: ILP)
ศูนย์ฯ ยังไม่สามารถทำได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพที่สอดคล้องกับความต้องการจริงของคนพิการ

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ(พก.)
สื่อสารกับกรุงเทพมหานครให้เห็นถึงความสำคัญของศูนย์บริการคนพิการและริบผลักดันให้แต่ละเขตพื้นที่ใน
กรุงเทพฯ เป็นศูนย์บริการคนพิการให้ได้เสียก่อน และในส่วนของสภาศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ
แห่งประเทศไทย ต้องริบดำเนินการประสานงานสร้างความเข้าใจกับทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องเร่งส่งเสริมและ
สนับสนุนให้เกิดกลุ่มหรือองค์กรด้านการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการให้เพิ่มมากขึ้นทั้งนี้เพื่อเตรียมต่อยอด
ให้กับกลุ่มหรือองค์กรนั้นๆ ให้สามารถจัดตั้งเป็นศูนย์บริการคนพิการได้

คำสำคัญ: การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ, ศูนย์บริการคนพิการ, พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2556